

Raport z wykonania ekspertyzy przyrodniczej na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000 województwa lubelskiego

(miejsce na nazwę obszaru Natura 2000 oraz inwentaryzowane przedmioty ochrony)

w ramach projektu: FENX.01.05-IW.01-0106/24 pod nazwą „Aktualizacja planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz z prowadzeniem monitoringów”.

Projekt współfinansowany jest z Funduszu Spójności, w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

(miejsce na tematyczne zdjęcie wykonane w badanym obszarze podczas inwentaryzacji, związane z przedmiotami ochrony)

Zamawiający:
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie

Wykonawca (nazwiska autorów):

(miejsce na rok opracowania)

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

Spis treści.....	2
MODUŁ A – informacje wstępne.....	4
1. Informacje ogólne.....	4
1.1. Mapa obszaru Natura 2000	5
1.2. Opis założeń do sporządzenia raportu.....	5
2. Zakres badań.....	5
2.1. Przedmioty ochrony objęte inwentaryzacją przyrodniczą wg. obowiązującego SDF (na dzień oddania raportu <i>data sporządzenia raportu...</i>)	5
2.2. Opis terenu badań	6
2.3. Mapa terenu badań	6
3. Metodyka.....	7
3.1. Harmonogram.....	7
3.2. Opis metodyki.....	7
MODUŁ B – stan istniejący	7
4. Przebieg badań	7
4.1. Opis przebiegu badań	7
4.2. Mapa wykonanych badań.....	8
5. Wyniki badań	8
5.1. Karty obserwacji siedliska/gatunku na stanowisku	8
5.2. Zdjęcia fitysocjologiczne (tylko w przypadku siedlisk)	10

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

5.3.	Ocena stanu zachowania siedliska/populacji i siedliska gatunku według metodyki GIOŚ	10
5.4.	Dokumentacja fotograficzna.....	10
6.	Analiza przyczyn braku występowania przedmiotu ochrony w obszarze badań	11
7.	Inne informacje.....	11
MODUŁ C – stan ochrony		12
8.	Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych raportem.....	12
8.1.	Rzeczywisty stan ochrony	12
8.2.	Referencyjny stan ochrony	14
9.	Mapa zagrożeń	16
10.	Analiza zagrożeń	16
MODUŁ D - wytyczne.....		17
11.	Mapa z lokalizacją działań ochronnych	17
12.	Cele działań ochronnych.....	17
13.	Ustalenie działań ochronnych	17
14.	Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony wskazanych przedmiotów ochrony.....	19
15.	Projekt aktualizacji planu zadań ochronnych	21
16.	Projekt zmiany SDF	22
17.	Propozycja zmiany granic obszaru.....	22
17.1.	Tabela proponowanych zmian granic obszaru	22
17.2.	Mapa proponowanych zmian granic obszaru.....	22
MODUŁ E – informacje dodatkowe i załączniki.....		23

**Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko**

**Rzeczpospolita
Polska**

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

18. Literatura	23
19. Minimalne wymagania techniczne przekazywanych materiałów.	24
19.1. Minimalne wymagania techniczne przekazywanych materiałów przestrzennych.....	24
19.2. Minimalne wymagania techniczne przekazywanej dokumentacji fotograficznej	25
20. Spis załączników	25

Dla dokumentów w formacie PDF, w których tworzony będzie spis treści, zaleca się wykonanie tzw. aktywnego spisu treści - odnośników do poszczególnych sekcji dokumentów pozwalające na przyspieszenie i optymalizację pracy na obszernych dokumentach.

MODUŁ A – informacje wstępne

1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	<i>Zgodnie z aktualnym SDF</i>
Kod obszaru	<i>Zgodnie z aktualnym SDF</i>
SDF	<i>SDF (obowiązujący na dzień ...) należy wpisać datę ostatniej aktualizacji SDF</i>
Położenie	<i>Nazwa województw/a, powiatów/u, gmin/y np. (woj. pomorskie, pow. wejherowski, gm. Choczewo).</i>
Powierzchnia obszaru (w ha)	<i>Zgodnie z aktualnym SDF</i>
Status prawny	<i>Określenie czy to jest obszar wyznaczony w drodze rozporządzenia jako SOO/OSO, czy jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, czy proponowany OZW wraz z podaniem terminu.</i>
Plan zadań ochronnych	<i>Tytuł zarządzenia, Dziennik Ustaw; Tytuł zarządzenia zmieniającego (jeśli wydano), Dziennik Ustaw</i>
Autorzy raportu/ eksperci	<i>Nazwa firmy, dane kontaktowe (e-mail i telefon); Zespół autorski (imię i nazwisko głównych autorów opracowania)</i>
Sprawujący nadzór	<i>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin</i>

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

1.1. Mapa obszaru Natura 2000

Należy zamieścić mapę badanego obszaru Natura 2000. W tym miejscu należy zamieścić mapę w formacie A4, natomiast mapę w formacie A3 należy zamieścić jako załącznik na końcu raportu oraz przekazać jako plik PDF w wersji elektronicznej. Ponadto dane te należy przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 19.

1.2. Opis założeń do sporządzenia raportu

Należy podać podstawę i opis założeń do sporządzenia raportu.

2. Zakres badań

2.1. Przedmioty ochrony objęte inwentaryzacją przyrodniczą wg. obowiązującego SDF (na dzień oddania raportu data sporządzenia raportu...)

Lp.	Kod Natura/Kod SDGIS	Nazwa przedmiotu ochrony – siedliska przyrodniczego	Identyfikator fitosocjologiczny	Pokrycie (ha)	Reprezentatywność	Pow. względna	Ocena stanu zachowania	Ocena Ogólna

Lp.	Kod Natura/Kod SDGIS	Nazwa przedmiotu ochrony – gatunki roślin	Nazwa łacińska	Wielkość populacji		Jednostka liczebności	Powierzchnia siedliska	Ocena populacji	Ocena st. zachowania	Ocena izolacji	Ocena ogólna
				Min.	Max.						

Lp	Kod	Nazwa	Nazwa	Pop. osiadła	Pop.	Pop.	Jednostka	Powierzchni	Ocena	Ocena st.	Ocena	Ocena
----	-----	-------	-------	--------------	------	------	-----------	-------------	-------	-----------	-------	-------

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lp.	Natura/Kod SDGIS	przedmiot ochrony – gatunki zwierząt	nazwa łacińska	rozród		rozrodczość		przemieszczająca się		liczebność	a siedliska	populacji	zachowania	izolacji	ogólna
				Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.						

Lp.	Kod Natura/Kod SDGIS	Nazwa przedmiotu ochrony – ptaki	Nazwa łacińska	Pop. osiadła		Pop. rozrodcza		Pop. przemieszczająca się		Pop. zimująca		Jednostka liczebności	Ocena populacji	Ocena st. zachowania	Ocena izolacji	Ocena ogólna
				Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.					

Należy zachować spójność w zastosowanej kolejności prezentowanych przedmiotów ochrony we wszystkich częściach raportu.

2.2. Opis terenu badań

Należy opisać teren badań i charakterystykę stanowisk badawczych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

2.3. Mapa terenu badań

Należy zamieścić mapę z lokalizacją terenu badań, planowanymi: stanowiskami badawczymi, trasami monitoringu itp. oraz zaznaczoną granicą badanego obszaru Natura 2000. W tym miejscu należy zamieścić mapę w formacie A4, natomiast mapę w formacie A3 należy zamieścić jako załącznik na końcu raportu oraz przekazać jako plik PDF w wersji elektronicznej. Ponadto dane te należy przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 19.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

3. Metodyka

Należy podać rodzaj/nazwę metodyki wykorzystanej do przeprowadzenia badań terenowych.

W ramach projektu „Aktualizacja planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz z prowadzeniem monitoringów” wszelkie badania terenowe i monitoringi należy wykonywać zgodnie z aktualną metodyką GIOŚ opisaną w podręcznikach Monitoringu Siedlisk Przyrodniczych/Gatunków Roślin/Gatunków Zwierząt (dostępne na stronie internetowej: <https://siedliska.gios.gov.pl/publikacje-menu/przewodniki-metodyczne/dla-gatunkow-roslin>) oraz Poradnik Metodyczny: Monitoring Ptaków Lęgowych (dostępnego na stronie internetowej: <https://monitoringptakow.gios.gov.pl/publikacje.html>).

Dopuszczalne jest zastosowanie innej metody zaproponowanej przez wykonawcę pod warunkiem, że zostanie zaakceptowana przez zamawiającego i umożliwi wypełnienie raportu zgodnie z metodyką GIOŚ opisaną w ww. podręcznikach.

3.1. Harmonogram

Należy opisać okresy fenologiczne w których należy przeprowadzić badania terenowe/monitoringi oraz planowane terminy ich wykonania.

3.2. Opis metodyki

Należy przedstawić:

szczegółowy opis metodyki,

wzór kart obserwacji siedliska/gatunku na stanowisku,

wzór zdjęć fitosocjologicznych (dla siedlisk),

wzór tabeli opisu wskaźników specyficznej struktury siedliska (dla siedlisk),

wzór tabeli waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego (dla siedlisk),

wzór tabeli ze sposobem pomiaru wskaźników stanu populacji gatunku i siedliska (dla gatunków roślin i zwierząt),

wzór tabeli waloryzacji wskaźników stanu populacji i stanu siedliska (dla gatunków roślin i zwierząt).

Wzory tabel zgodnie z metodyką GIOŚ dla wskazanego w umowie przedmiotu ochrony, dostępne w podręcznikach monitoringu GIOŚ.

MODUŁ B – stan istniejący

4. Przebieg badań

4.1. Opis przebiegu badań

W tym punkcie należy zamieścić krótki opis przebiegu badań (data, pora dnia, pogoda, zespół, ewentualne trudności lub zakłócenia mogące wpływać na wyniki badania)

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4.2. Mapa wykonanych badań

W tym punkcie należy zamieścić mapę obszaru na którym zostały przeprowadzone badania z zaznaczonym śladem GPS, stanowiskami, punktami transektowymi, lokalizacją zdjęć fitosocjologicznych, lokalizacją stwierdzonych okazów (okazy do 10 sztuk należy oznaczyć punktem natomiast grupy od 10 sztuk poligonami) lub płaty siedlisk. Treść mapy powinna korespondować z gatunkami/siedliskami opisanymi w punkcie 5. Wyniki badań, tak by można było odnaleźć ich lokalizację. W tym miejscu należy zamieścić mapę w formacie A4, natomiast mapę w formacie A3 należy zamieścić jako załącznik na końcu raportu oraz przekazać jako plik PDF w wersji elektronicznej. Ponadto dane te należy przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 19.

5. Wyniki badań

Wypełnione: karty obserwacji, zdjęcia fitosocjologiczne/arkusze obserwacji i ich opis, oraz tabelę ze sposobem pomiaru wskaźników stanu populacji gatunku/siedliska wraz z waloryzacją tych wskaźników, dokumentację fotograficzną należy umieszczać zestawiając je dla poszczególnych stanowisk/okazów/płatów według wzoru:

1.
 - karta obserwacji siedliska 1 na stanowisku 1
 - zdjęcie fitosocjologiczne z opisem siedliska 1 na stanowisku 1
 - tabela ze sposobem pomiaru wskaźników stanu populacji gatunku i tabela z ich waloryzacją dla gatunku 1 na stanowisku 1
 - dokumentacja fotograficzna dla gatunku 1 na stanowisku 1
 2.
 - karta obserwacji siedliska/gatunku 1 na stanowisku 2
 - tabela ze sposobem pomiaru wskaźników stanu populacji gatunku i tabela z ich waloryzacją dla gatunku 1 na stanowisku 2
 - dokumentacja fotograficzna dla gatunku 1 na stanowisku 2
- Itd.

5.1. Karty obserwacji siedliska/gatunku na stanowisku

Dla każdego badanego siedliska/gatunku należy sporządzić poniższą kartę obserwacji. Należy posługiwać się kartami obserwacji dla gatunków lub siedlisk przyrodniczych zgodnie z metodyką GIOŚ.

Karta obserwacji siedliska/gatunku na stanowiska	
Kod Natura/ Kod SDGIS i nazwa gatunku lub siedliska przyrodniczego	
Kod i nazwa obszaru Natura 2000	Kod i Nazwa obszaru
Zarządzający terenem	W którym zarządzie znajduje się obszar
Inne formy ochrony obszarowej, w obrębie których znajduje się	Rezerваты przyrody, parki narodowe i krajobrazowe, użytki ekologiczne,

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

stanowisko	<i>stanowiska dokumentacyjne itd.</i>
Nazwa stanowiska	<i>Nazwa stanowiska monitoringowego (cztery ostatnie symbole numeru GUID)</i>
Typ stanowiska	<i>Referencyjne/badawcze</i>
Opis stanowiska/siedliska na stanowisku	<i>Opis pozwalający na identyfikację stanowiska w terenie</i>
Powierzchnia stanowiska/płatów siedliska	<i>Powierzchnia (w ha)</i>
Współrzędne geograficzne	<i>Współrzędne geograficzne stanowiska</i>
Wymiar/powierzchnia transektów	<i>Wymiar/powierzchnia</i>
Wysokość n.p.m.	<i>Wysokość lub zakres wysokości n.p.m.</i>
Charakterystyka siedliska/ siedliska gatunku na stanowisku	<i>Np.:</i> <i>Ogólna charakterystyka terenu: np. łąka, ciepła murawa, zarośla,</i> <i>Typ siedliska przyrodniczego (kod siedliska przyr./zbiorowisko roślinne/zespół roślinny),</i> <i>Skład i wiek drzewostanu dla siedlisk leśnych,</i> <i>Siedliska w otoczeniu stanowiska</i>
Informacje o siedlisku/gatunku na stanowisku	<i>Syntetyczne informacje o występowaniu siedliska/gatunku na stanowisku, dotychczasowe badania i inne istotne fakty. Wyniki monitoringu z lat poprzednich.</i>
Obserwator	<i>Imię i nazwisko eksperta odpowiedzialnego za stanowisko</i>
Daty obserwacji	<i>Daty wszystkich obserwacji</i>

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

5.2. Zdjęcia fitosocjologiczne (tylko w przypadku siedlisk)

Należy przedstawić zdjęcia fitosocjologiczne wraz z opisem i analizą.

Przykładowa tabela: zdjęcie fitosocjologiczne wykonane na stanowisku oraz opis i analizy na podstawie zdjęcia (dopuszczalna jest inna metoda prezentacji zdjęć fitosocjologicznych uzgodniona z zamawiającym).

Zdjęcie fitosocjologiczne nr ...	
Współrzędne geograficzne środka	
Wys. N.p.m.	
Powierzchnia zdjęcia	
Nachylenie	
Ekspozycja	
Zwarcie warstw a, b, c, d	
Wysokość warstw a, b, c, d	
Jednostka fitosocjologiczna	

Należy zamieścić opis i analizę zdjęcia fitosocjologicznego.

5.3. Ocena stanu zachowania siedliska/populacji i siedliska gatunku według metody GIOŚ

W tym punkcie należy zamieścić wypełnione tabele których wzór znajduje się w punkcie 3.2 Opis metodyki:

- Tabela opisu wskaźników specyficznej struktury siedliska (dla siedlisk),
- Tabela waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego (dla siedlisk),
- Tabela ze sposobem pomiaru wskaźników stanu populacji gatunku i siedliska (dla gatunków roślin i zwierząt)
- Tabela waloryzacji wskaźników stanu populacji i stanu siedliska (dla gatunków roślin i zwierząt)

Wzory tabel zgodnie z metodyką GIOŚ dla wskazanego w umowie przedmiotu ochrony, dostępne w podręcznikach monitoringu GIOŚ.

5.4. Dokumentacja fotograficzna

Należy zamieścić fotografie opisanych siedlisk/gatunków. W przypadku pojedynczych okazów jedna fotografia w przypadku grup jedna fotografia pozwalająca na rozpoznanie gatunku i druga fotografia obejmująca grupę, w przypadku siedlisk dwie fotografie pozwalające rozpoznać siedlisko. Jeśli wskazana ilość fotografii będzie niewystarczająca

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

do rozpoznania gatunku/siedliska lub wykonawca wykona dodatkowe fotografie, należy zamieścić je jako załącznik. Na fotografiach powinien znajdować się także przedmiot trzymany w dłoni np. urządzenie gps lub osoba pozwalająca potwierdzić obecność wykonawcy w terenie. Fotografie przekazywane w wersji elektronicznej powinny zawierać geotagi. Wymagania dotyczące przekazywania dokumentacji fotograficznej zostały zamieszczone w punkcie 19.2.

6. Analiza przyczyn braku występowania przedmiotu ochrony w obszarze badań

W przypadku niepotwierdzenia występowania wskazanego przedmiotu ochrony w obszarze badań należy przedstawić, dokładnie opisać i przeanalizować przyczyny takiego stanu rzeczy

- dokonać analizy poprawności wprowadzenia przedmiotów ochrony (siedlisk lub gatunków) do SDF,
- w przypadku niepotwierdzonych danych historycznych lub niewłaściwej klasyfikacji siedliska lub błędu naukowego czy innej przyczyny dokładnie opisać powyższe przyczyny,
- ocenić przyczyny i skale zmian w środowisku, które spowodowały zanik występowania, a także propozycje działań, które powstrzymają negatywne trendy a także umożliwią odtworzenie siedlisk i stanowisk przedmiotów ochrony.

W przypadku gdy przedmiot ochrony nie zostanie stwierdzony w obszarze Natura 2000 ale w bezpośrednim sąsiedztwie, poza granicami obszaru, należy to opisać i jeśli jest to uzasadnione wskazać w punkcie 16. Propozycja zmiany granic obszaru.

7. Inne informacje

Inne informacje	
Inne wartości przyrodnicze	Inne obserwowane gatunki zwierząt i roślin z załączników Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej: gatunki zagrożone (Czerwona księga) i inne rzadkie/gatunki chronione (podać liczebność w skali: liczny, średnio liczny, rzadki); inne wyjątkowe walory obszaru
Inne obserwacje	Wszelkie informacje pomocne przy interpretacji wyników, np. anomalie pogodowe, klęski ekologiczne
Prowadzone zabiegi ochronne	Np. ochrona ścisła – brak zabiegów, restytucja gatunku, koszenie, podwyższenie poziomu wody, wypas, inne działania renaturalizacyjne
Uwagi metodyczne	Wszelkie inne uwagi związane z prowadzonymi pracami, w tym przede wszystkim informacje istotne dla dalszego planowania monitoringu (metodyka prac; wskaźniki, które powinny być badane w monitoringu, regionalnie optymalny czas prowadzenia badań itp.)
Inne informacje	...

Pod tabelą wykonawca może zamieścić opisy i fotografie dotyczące innych obserwacji zawartych w tabeli..

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MODUŁ C – stan ochrony

8. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych raportem

W tym punkcie należy zamieścić zgodnie z kolejnością z punktu 5. Wyniki badań, tabele dotyczące rzeczywistego i referencyjnego stanu ochrony dla badanych przedmiotów ochrony. Poza tabelami należy zamieścić krótki opis stanu ochrony przedmiotów ochrony objętych raportem.

8.1. Rzeczywisty stan ochrony

Ocenę stanu ochrony poszczególnych przedmiotów obszaru należy opracować wg poniższego zestawienia. Stan ochrony zasobów gatunków/siedlisk występujących w obszarze powinien być wyrażony kryteriami i wskaźnikami przyjętymi dla danego gatunku/typu siedliska według metodyki GIOŚ (Monitoring przyrodniczy GIOŚ).

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp.	Siedliska przyrodnicze (Nazwa)	Kod Natura/ Kod SDGIS	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik ¹	Poprzednia ocena wskaźnika na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Obecna ocena wskaźnika wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena parametru na stanowisku wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku w obszarze wg skali FV, UI, U2, XX
	Siedlisko X		(GUID – 4 ostatnie znaki)	Powierzchnia siedliska						Przy ogólnej ocenie poszczególnych przedmiotów ochrony można opisowo podać oceny poszczególnych parametrów i wskaźników.
Struktura i funkcje										
Perspektywy ochrony										
				Powierzchnia						

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

				siedliska						
				Struktura i funkcje						
				Perspektywy ochrony						
	Gatunki (Nazwa polska i łacińska)									
	Gatunek A	(GUID – 4 ostatnie znaki)	Stan populacji							
			Stan siedliska							
		Perspektywy ochrony/ zachowania								
	Gatunek A	Stan populacji								
		Stan siedliska								
	Gatunek A	Perspektywy ochrony/zachowania								

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

¹ *Monitoring GIOŚ (patrz wytyczne Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie Opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000). Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony powinna być robiona w oparciu o wskaźniki monitoringu opracowane w ramach PMŚ. Jest to jedyny sposób żeby powiązać systemowo ocenę stanu na poziomie obszaru Natura 2000 z poziomem regionu biogeograficznego. Jednakże bywa, że np. uwarunkowania lokalne uniemożliwiają ocenę pełnego zestawu wskaźników przewidzianego w PMŚ, wówczas ocena powinna być zrobiona na tych wskaźnikach, których zastosowanie jest możliwe. W dokumentacji pzo w części dot. oceny stanu powinna znaleźć się informacja z jakich wskaźników zrezygnowano i z jakiego powodu. Odrębnym problemem jest dobór wskaźników, których PMŚ nie przewiduje. Gdyby dochodziło do takich sytuacji ważne, żeby było wyjaśnienie z jakiego powodu zrezygnowano z poszczególnych wskaźników, jakie jest uzasadnienie doboru nowych wskaźników, a także czy proponowany zestaw wskaźników powinien wpłynąć na aktualną metodykę PMŚ i w jakim zakresie.*

W części opisowej należy zamieszczać wszelkie rozbieżności, niemożności dokonania oceny oraz zawierać jak najwięcej informacji istotnych z punktu widzenia dalszych załączników oraz można zawierać (fakultatywne) informacje na temat ilości płatów/stanowisk poddanych ocenie i sposobu ich wyboru wraz z analizą uzyskanych wyników.

8.2. Referencyjny stan ochrony

Referencyjny stan ochrony należy rozumieć jako docelowy i możliwy do osiągnięcia. Referencyjny stan ochrony poszczególnych przedmiotów obszaru należy opracować wg poniższego zestawienia. Referencyjny stan ochrony zasobów gatunków/siedlisk występujących w obszarze powinien być wyrażony kryteriami i wskaźnikami przyjętymi dla danego gatunku/typu siedliska (Monitoring przyrodniczy GIOŚ).

Przedmioty ochrony objęte Planem												
Lp.	Siedliska przyrodnicze (Nazwa)	Kod Natura/ Kod SDGIS	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik ¹	Referencyjna ocena wskaźnika wg skali FV, UI, U2, XX	Referencyjna ocena parametru na stanowisku wg skali FV, UI, U2, XX	Referencyjny stan ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Referencyjny stan ochrony siedliska/gatunku w obszarze wg skali FV, UI, U2, XX			
	Siedlisko X		(GUID – 4 ostatnie znaki)	Powierzchnia siedliska					Przy ogólnej ocenie poszczególnych przedmiotów ochrony można opisowo podać oceny poszczególnych parametrów i wskaźników.			
				Struktura i funkcje								
				Perspektywy ochrony								
							Powierzchnia					

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

				siedliska					
				Struktura i funkcje					
				Perspektywy ochrony					
	Gatunki (Nazwa polska i łacińska)								
	Gatunek A	(GUID – 4 ostatnie znaki)	Stan populacji						
			Stan siedliska						
		Perspektywy ochrony/ zachowania							
	Gatunek A	Stan populacji							
		Stan siedliska							
	Gatunek A	Perspektywy ochrony/zachowania							

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

dotyczące przekazywania dokumentacji fotograficznej zostały zamieszczone w punkcie 19.2.

MODUŁ D - wytyczne

11. Mapa z lokalizacją działań ochronnych

W tej części należy zamieścić mapę z zaznaczonymi lokalizacjami działań ochronnych. W tym miejscu należy zamieścić mapę w formacie A4, natomiast mapę w formacie A3 należy zamieścić jako załącznik na końcu raportu oraz przekazać jako plik PDF w wersji elektronicznej. Ponadto dane te należy przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 19.

12. Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia zakładanego celu działań ochronnych
	Kod Natura/ Kod SDGIS i nazwa przedmiotu ochrony.	Rzeczywisty stan ochrony FV/UI/U2	Cel powinien być mierzalny, możliwy do zweryfikowania i realny do wykonania.	Należy określić realny termin osiągnięcia wyznaczonego celu oraz wskazać cele, dla których realizacji wymagane byłoby sporządzenie planu ochrony.

13. Ustalenie działań ochronnych

Działania ochronne należy przygotować dla poszczególnych przedmiotów ochrony w odniesieniu do wskaźników przyjętych w monitoringu ogólnopolskim gatunku/typu siedliska, zagrożeń i sformułowanych celów ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Szacunkowe koszty (w tys. zł)
Dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków					
	Kod Natura/ Kod SDGIS i nazwa przedmiotu ochrony	Zamieścić szczegółowy opis działania (m.in. techniczne uwarunkowania realizacji,	Wskazać miejsce realizacji działania z dokładnością do działki ewidencyjnej lub		Zamieścić kalkulację kosztów z uwzględnieniem danych wyjściowych przy

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

	<i>W przypadku działań ochronnych skierowanych do kilku przedmiotów ochrony należy umieścić je w jednym wierszu, aby nie dublować wpisów.</i>	<i>terminy i częstotliwość wykonywania w skali roku, z uwzględnieniem aspektów fenologicznych zw. z ekologią przedmiotów ochrony).</i> <i>Działania należy opracować kierując się potrzebą osiągnięcia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – dążąc do uzyskania wskaźników przyjętych w ogólnopolskim monitoringu gatunku lub siedliska. Jednak należy przy tym wziąć pod uwagę lokalną specyfikę populacji, w odniesieniu do której, uzyskanie wskaźników ogólnopolskich nie zawsze będzie właściwe. Przy planowaniu działań ochronnych na terenie gospodarstwa rolnego należy podzielić je na: obligatoryjne i fakultatywne (zgodnie z §3 pkt 6 lit. a rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186).</i> UWAGA: W opisie należy również zaznaczyć czy jest to	<i>wydzielenia leśnego lub podając 4 ostatnie cyfry GUID – przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej GIS.</i>		<i>wykorzystaniu najlepszej dostępnej wiedzy lub programu kosztorysowego aktualnego na dzień przystąpienia do sporządzania planu.</i>
--	--	--	--	--	--

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

		<i>działanie priorytetowe.¹</i>			
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych					
		<i>W oparciu o metodykę PMS GIOŚ.</i>	<i>Określenie współrzędnych geograficznych, z wykorzystaniem układu współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 stałych miejsc wykonywania badań monitoringowych. Poza współrzędnymi, określenie lokalizacji poprzez nr GUID (4 ostatnie cyfry).</i>	<i>Dla potrzeb monitoringu można wykorzystywać stałe punkty Państwowego Monitoringu Środowiska, jednak jako podmiot odpowiedzialny należy wpisać RDOŚ.</i>	
Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.					

¹ Za działania priorytetowe należy rozumieć takie działania, które są kluczowe dla trwałości oraz funkcjonowania obszaru i jego głównych przedmiotów ochrony.

14. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony wskazanych przedmiotów ochrony

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
	Siedlisko X	Cele z pkt 6	Powierzchnia siedliska						Zamieścić kalkulację kosztów z uwzględnieniem
			Struktura i funkcje						

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

			Perspektywy ochrony						danych wyjściowych przy wykorzystaniu najlepszej dostępnej wiedzy lub programu
			Powierzchnia siedliska						kosztorysowego aktualnego na dzień przystąpienia do sporządzania planu.
			Struktura i funkcje						
			Perspektywy ochrony						
	Gatunki (Nazwa polska i łacińska)								
	Gatunek A		Stan populacji						
			Stan siedliska						
			Perspektywy ochrony/ zachowania						
			Stan populacji						

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

			Stan siedliska						
			Perspektywy ochrony/zachowania						

15. Propozycje zmian w Planie Zadań Ochronnych

W tym punkcie należy zamieścić propozycje zmian do planu zadań ochronnych. Wykonawca zapozna się z obowiązującym planem zadań ochronnych, zestawia go z danymi zawartymi w raporcie i jeśli zapisy PZO będą rozbieżne z wynikami badań, zaproponuje zmiany, które będą podstawą do aktualizacji planu zadań ochronnych.

Lp.	Zapis PZO	Proponowany zapis PZO	Uzasadnienie do zmiany
			<i>Uzasadnienie merytoryczne dla każdej z wprowadzonych propozycji zmian.</i>

W tabeli powinny być zawarte wszystkie informacje dotyczące proponowanych zmian np. dotyczące informacji przyrodniczych (tj. pokrycie/populacja w obszarze, nadane oceny itd.), opisu obszaru, zagrożeń itp. wraz z uzasadnieniem merytorycznym.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

16. Propozycje zmiany SDF

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
			<i>Uzasadnienie merytoryczne dla każdej z wprowadzonych propozycji zmian.</i>

W tabeli powinny być zawarte wszystkie informacje dotyczące proponowanych zmian np. dotyczące informacji przyrodniczych (tj. pokrycie/populacja w obszarze, nadane oceny itd.), opisu obszaru, zagrożeń itp. wraz z uzasadnieniem merytorycznym.

17. Propozycja zmiany granic obszaru

17.1. Tabela proponowanych zmian granic obszaru

Lp.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Przedmioty ochrony	Uzasadnienie do zmiany
	<i>Odniesienie do mapy z punktu 16.2</i>	<i>Należy wymienić przedmioty ochrony, na które będzie wpływać zmiana granic oraz syntetycznie scharakteryzować ten wpływ.</i>	<i>Uzasadnienie merytoryczne dla każdej z wprowadzonych propozycji zmian.</i>

17.2. Mapa proponowanych zmian granic obszaru

Należy zamieścić mapę proponowanych zmian granic obszaru z odniesieniem do aktualnych granic obszaru. W tym miejscu należy zamieścić mapę w formacie A4, natomiast mapę w formacie A3 należy zamieścić jako załącznik na końcu raportu oraz przekazać jako plik PDF w wersji elektronicznej. Ponadto dane te należy przekazać także w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 19.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MODUŁ E – informacje dodatkowe i załączniki

18. Literatura

Zestawienie publikacji wykorzystanych do opracowania raportu wg. wzoru:

<Nazwisko i pierwsza litera imienia>. <rok>. <Tytuł>. <Wydawnictwo> <numer zeszytu*>: <strona*>; <miasto>
* - dotyczy magazynów, zeszytów naukowych. W przypadku <strony artykułu> wpisać strony gdzie znajdują przywoływane, cytowane informacje

Np.:

Kuźniak S., Dombrowski A., Goławski A., Tryjanowski P. 1997. Stan i zagrożenia polskiej populacji ortolana *Emberiza hortulana* na tle sytuacji gatunku w Europie. *Notatki ornitologiczne* 38: 141-150.

Walas K., Mielczarek K. 1992. *Atlas ptaków lęgowych Małopolski 195-1991*. Biologica Silesiae: 55-65; Wrocław.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

19. Minimalne wymagania techniczne przekazywanych materiałów.

19.1. Minimalne wymagania techniczne przekazywanych materiałów przestrzennych

1. Wyniki inwentaryzacji przyrodniczych, a także wszelkie inne dane o charakterze przestrzennym, należy załączyć do dokumentacji w formie cyfrowych warstw wektorowych używanych w systemach informacji przestrzennej (GIS) oraz cyfrowych map tematycznych (mapy przedmiotów ochrony w postaci naniesionych poligonów np. zasięg siedlisk przyrodniczych i zasięg siedlisk gatunków np. siedlisk żerowiskowych gatunków ptaków, oraz punktów; mapy lokalizacji działań (np. koszenia, lokalizacje zastawek itd.). Wymagane jest, aby powierzchnie siedlisk, były zgodne z powierzchnią matematyczną, obliczoną na podstawie załączonych danych przestrzennych.
2. Warstwy wektorowe mają spełniać wymagania:
 - a. Sporządzone zgodnie z aktualnymi wersjami: „Standard wektorowych danych przestrzennych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na potrzeby gromadzenia informacji o rozmieszczeniu chronionych gatunków, ich siedlisk oraz siedlisk przyrodniczych.” oraz „Standard wektorowych danych przestrzennych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na potrzeby zarządzania obszarami Natura 2000” – aktualne wersje ww. opracowań dostępne są na stronie internetowej GDOŚ: <https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2> (w przypadku aktualizacji standardów w trakcie wykonywania zamówienia, zamawiający poinformuje o tym wykonawcę i przekaże mu aktualne standardy według których wykonawca wykona warstwy wektorowe).
 - b. Dane w postaci cyfrowych warstw wektorowych powinny obejmować: granice płatów siedlisk przyrodniczych, stanowiska gatunków, granice potencjalnych siedlisk gatunków, lokalizacje stanowisk, powierzchni i transektów badawczych dla każdego stanowiska, gdzie prowadzono inwentaryzację, lokalizacje stanowisk monitoringowych, lokalizacje zagrożeń oraz proponowanych działań ochronnych. Należy stosować podwójne kodowanie Kod Natura/ Kod SDGIS inwentaryzowanych przedmiotów ochrony w oddzielnych kolumnach tabeli atrybutów.
 - c. Układ współrzędnych "PUWG 1992" (EPSG: 2180)
 - d. Format pliku, w którym wykonawca przekaże zleceniodawcy dane, to obligatoryjnie ESRI shapefile (*.shp)
 - e. Dla działań ochronnych powiązanych z stanowiskami punktowymi przedmiotów ochrony oraz planowanych działań ochronnych niepokrywających się w 100% z poligonami siedlisk wymagana jest poligonowa warstwa z ww. działaniami
 - f. Obiekty w ramach jednej warstwy nie powinny zawierać nałożeń, za wyjątkiem sytuacji w których jest to merytorycznie uzasadnione
 - g. Zaleca się utworzenie warstwy danych przestrzennych zawierającej informację nt. punktów monitoringowych dla wszystkich przedmiotów ochrony w danym obszarze, w celu ułatwienia późniejszych działań związanych z monitoringiem. W tabeli atrybutów zapisane zostaną kod monitorowanego przedmiotu ochrony oraz opis sposobu monitoringu np. dla ptaków środek transektu o długości x m, dla ryb środek x-metrowego odcinka rzeki, dla muraw monitoring płatów siedliska.
3. Informacje przestrzenne mają posiadać tzw. metadane zgodne z dyrektywą INSPIRE <http://www.inspire-geoportal.eu/InspireEditor/>. Do metadanych należą informacje m.in. o źródle danych, aktualności, właścicieli, organie referencyjnym itp.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4. Cyfrowe mapy tematyczne przedstawiające wyniki inwentaryzacji powinny być sporządzone w oparciu o mapy państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Podkład rastrowy ma spełniać wymagania:
 - a. Skala odpowiednia dla danego obszaru umożliwiająca zobrazowanie rozmieszczenia badanych przedmiotów ochrony w obszarze zachowując czytelność mapy. Dopuszcza się dzielenie dużych formatów na części.
 - b. Kolor (RGB 24bit)
 - c. Skalibrowany do układu współrzędnych PL 1992.
5. Wydruki cyfrowych map tematycznych mają spełniać wymagania:
 - a. Format co najmniej A3
 - b. Opatrzony znakami graficznymi i logotypami zgodnie z wymaganiami zamieszczonymi w Księdze Tożsamości Wizualnej marki Fundusze Europejskie 2021-2027 - aktualizacja styczeń 2024 (wzory logotypów oraz wymagania przekazuje zamawiający).
 - c. Rozdzielczość wydruku nie mniejsza niż 300dpi.

19.2. Minimalne wymagania techniczne przekazywanej dokumentacji fotograficznej

1. W raporcie należy zamieścić fotografie opisanych siedlisk/gatunków oraz zagrożeń we wskazanych punktach.
2. W przypadku pojedynczych okazów jedna fotografia w przypadku grup jedna fotografia pozwalająca na rozpoznanie gatunku i druga fotografia obejmująca grupę, w przypadku siedlisk dwie fotografie pozwalające rozpoznać siedlisko.
3. Jeśli wskazana ilość fotografii będzie niewystarczająca do rozpoznania gatunku/siedliska, należy wykonać dodatkowe fotografie i zamieścić je jako załącznik oraz odpowiednio oznaczyć.
4. Na fotografiach powinien znajdować się także przedmiot trzymany w dłoni np. urządzenie gps lub osoba pozwalająca potwierdzić obecność wykonawcy w terenie.
5. Jeśli wykonawca wykona dodatkowe istotne fotografie, zamieści je jako załącznik.
6. Fotografie przekazywane w wersji elektronicznej powinny zawierać geotagi.

20. Spis załączników

1. Załącznik 1 Mapy tematyczne w formacie A3
2. Załącznik 2 Zdjęcia fitosocjologiczne
3. Załącznik 3 Dodatkowa dokumentacja fotograficzna
4. Załącznik 4 ...

**Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko**

**Rzeczpospolita
Polska**

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

